

Νήματα διαπερνούν το στημόνι

ΕΝΟΤΗΤΑ

Βιβλία, Μουσεία, Οργανισμοί και Συμμετέχοντες
Φορείς, στις Χώρες - Εταίρους και Διεθνώς

Partners

ΧΑΡΟΚΟΠΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
HAROKOPIO UNIVERSITY

Η Υφαντική στο πέρασμα των αιώνων - Μεταβίβαση Τεχνογνωσίας

- ✓ Η **υφαντική** αποτελεί μια από τις **παλαιότερες τέχνες στον κόσμο**, γνωστή ήδη από την αρχαιότητα.
- ✓ Ξεκινώντας από την απλή επεξεργασία του δέρματος των ζώων και των φυτικών ινών, προκειμένου να προστατευθεί από το κρύο και να ακουμπήσει κάπου κατάλληλα για να αναπαυθεί, ο άνθρωπος κατέληξε να κατασκευάζει περίτεχνα υφάσματα για την **ένδυσή** του, αλλά και τη **διακόσμηση** του προσωπικού του χώρου.
- ✓ Η τεχνογνωσία διαδόθηκε από τη μια γενιά στην άλλη και, καθώς η ανθρωπότητα σταδιακά γινόταν ευφυέστερη και πιο επιδέξια, εξελίχθηκε παράλληλα και η τέχνη της υφαντικής.

Η Υφαντική στο πέρασμα των αιώνων - Μεταβίβαση Τεχνογνωσίας

- ✓ Στο πέρασμα των αιώνων και στις οργανωμένες κοινωνίες, τα μυστικά της υφαντικής μεταφέρονταν από μητέρα σε κόρη, καθώς η τέχνη αυτή αποτελούσε απασχόληση και καθήκον των γυναικών, οι οποίες παρήγαν υφαντά για τις ανάγκες της οικογένειάς τους.
- ✓ Αργότερα, οι τεχνικές αναπτύχθηκαν περαιτέρω, καθώς εξειδικευμένα εργαστήρια εμφανίστηκαν, ήκμασαν και σταδιακά, με τη βοήθεια της τεχνολογίας, εξελίχθηκαν σε εργοστάσια.
- ✓ Η σημασία της υφαντικής τέχνης ήταν ανέκαθεν τεράστια· μια τέχνη, η οποία απασχολούσε επαγγελματικά σημαντικό μέρος του ενεργού πληθυσμού κάθε χώρας και έχαιρε μεγάλης εμπορικής αξίας.

Η Υφαντική στο πέρασμα των αιώνων - Μεταβίβαση Τεχνογνωσίας

- ✓ Τον τελευταίο καιρό έχει αναθερμανθεί το ενδιαφέρον για τη λαϊκή τέχνη και ιδιαίτερα την υφαντική.
- ✓ Ο κόσμος έχει συνειδητοποιήσει ότι η εργασία από το χέρι της υφάντριας στον οικιακό αργαλειό διαθέτει μια ποιότητα και μοναδικότητα, που δεν βρίσκεται εύκολα στα τυποποιημένα προϊόντα του εμπορίου. Και οι πλούσιοι, συχνά αναζητούν αντικείμενα αυθεντικά, υψηλής ποιότητας, χειροποίητα.
- ✓ Τη μεγαλύτερη όμως σημασία έχει η διατήρηση της πολιτιστικής κληρονομιάς, που μεταφέρεται και προβάλλεται μέσα από την παραδοσιακή λαϊκή τέχνη.
- ✓ Η υφαντική αντανακλά την έμπνευση και τα συναισθήματα των ανθρώπων, όπως αυτά διαμορφώνονται μέσα από τις παραδόσεις, τα έθιμα και τις πεποιθήσεις της εκάστοτε κοινωνίας.

Η Υφαντική στο πέρασμα των αιώνων - Μεταβίβαση Τεχνογνωσίας

- ✓ Η υφαντική αντικατοπτρίζει επίσης την αισθητική που επικρατούσε και καθρεφτίζει τις κοινωνικοοικονομικές συνθήκες κάθε περιοχής σε κάθε χρονική περίοδο.
- ✓ Η υφαντική εκφράζει την πολιτιστική ταυτότητα των λαών και αποτελεί πολύτιμο και αναπόσπαστο μέρος της άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς κάθε χώρας. Και, ως εκ τούτου, πρέπει να διαφυλαχθεί, να μελετηθεί, να αναλυθεί, να καταγραφεί και να προβληθεί.
- ✓ Πρέπει να διατηρηθεί για τις μελλοντικές γενιές και να ενισχυθεί περαιτέρω, ώστε να εμπνεύσει νέους τεχνίτες στις καλλιτεχνικές τους πρακτικές και να δώσει νέα δημιουργική πνοή στην τέχνη.

Η Υφαντική στο πέρασμα των αιώνων - Μεταβίβαση Τεχνογνωσίας

- ✓ Με αυτή τη λογική, άνθρωποι και οργανώσεις έχουν αντιδράσει στην παρακμή του παραδοσιακού οικιακού αργαλειού, προς όφελος των μεγάλων μονάδων της κλωστοϋφαντουργίας.
- ✓ Κι έτσι, έχουν δραστηριοποιηθεί, όχι μόνο όσοι απασχολούνται στον τομέα αυτό, αλλά και μέλη της πολιτιστικής ελίτ, προσπαθώντας να διαφυλάξουν την παραδοσιακή τέχνη. Το ίδιο και το Κράτος, το ίδιο και τοπικά και διεθνή Ιδρύματα και Οργανισμοί.
- ✓ Στόχο όλων αποτελεί η αναβίωση της υφαντικής τέχνης και ανάδειξη των αριστουργημάτων που έχουν κατασκευαστεί μέχρι τώρα, παράλληλα δε, η δημιουργία νέων επιχειρηματικών ευκαιριών.

Η Υφαντική στο πέρασμα των αιώνων - Μεταβίβαση Τεχνογνωσίας

Οι φορείς αυτοί είναι:

- ▶ **Ιδρύματα, σύλλογοι και οργανισμοί**, είτε τοπικοί, με επικεφαλής εξέχουσες προσωπικότητες του πολιτισμού, είτε διεθνείς. Αυτοί, όχι μόνο ενημερώνουν, αλλά επίσης στήνουν εργαστήρια, οργανώνουν τμήματα εκπαίδευσης και επεξεργάζονται προγράμματα δραστηριοτήτων, ώστε να ευαισθητοποιήσουν τον κόσμο και να τον ενθαρρύνουν να συμμετάσχει.
- ▶ **Μουσεία**, που εμπλουτίζουν τις συλλογές τους και επιδιώκουν να επιστήσουν την προσοχή του κοινού στις αξίες που μεταδίδουν οι παραδοσιακές τέχνες. Επιδιώκουν επίσης να προκαλέσουν το ενδιαφέρον και τη συμμετοχή των ανθρώπων σε σχετικές εκδηλώσεις.
- ▶ **Πληροφορίες** κυκλοφορούν επίσης μέσα από τα έντυπα και ψηφιακά μέσα. Τα μυστικά της υφαντικής και δείγματα αριστουργημάτων που έχουν κατασκευαστεί, διατίθενται σε αφθονία.

Α. Φορείς και Μουσεία Διεθνώς

Το σπουδαιότερο παράδειγμα διεθνούς, εξειδικευμένου Οργανισμού είναι αυτό της **UNESCO** (Οργανισμός Εκπαίδευσης, Επιστήμης και Πολιτισμού των Ηνωμένων Εθνών), που ιδρύθηκε το 1945 και αριθμεί 193 κράτη-μέλη και 11 συνδεδεμένα μέλη. Στόχος του είναι η προώθηση της παγκόσμιας ειρήνης και ασφάλειας, μέσω της διεθνούς συνεργασίας στους τομείς της εκπαίδευσης, των επιστημών και του πολιτισμού. Και, ειδικά όσον αφορά τον πολιτισμό, βάση όλων αποτελεί η πεποίθηση, ότι η κληρονομιά είναι αναντικατάστατη πηγή ζωής και έμπνευσης, ενώ αποτελεί πηγή ταυτότητας και συνοχής για τις επιμέρους κοινωνίες.

<https://en.unesco.org>

United Nations
Educational, Scientific and
Cultural Organization

Α. Φορείς και Μουσεία Διεθνώς

Η **UNESCO** έχει υιοθετήσει μια τριπλή προσέγγιση: πρωτοστατεί στην υπεράσπιση του πολιτισμού και της ανάπτυξης παγκοσμίως, αγωνίζεται να καθορίσει σαφείς πολιτικές και νομικά πλαίσια στο εσωτερικό της διεθνούς κοινότητας και υποστηρίζει κυβερνήσεις και τοπικούς φορείς, ως προς την προστασία της κληρονομιάς και την ενθάρρυνση του πολιτιστικού πλουραλισμού. Η **UNESCO** έχει εκδώσει και εξακολουθεί να παράγει ευρέως, βιβλία, περιοδικά και κάθε είδους έντυπα και οδηγούς, ενώ κυκλοφορεί επίσης εκθέσεις και έχει δημιουργήσει ένα χάρτη των Μνημείων Παγκόσμιας Κληρονομιάς.

Το 2003 υπογράφηκε η σύμβαση για την προστασία της Άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς. ένας από τους τομείς της οποίας είναι η τεχνογνωσία που συνδέεται με την παραδοσιακή χειροτεχνία.

<https://en.unesco.org>

United Nations
Educational, Scientific and
Cultural Organization

Α. Φορείς και Μουσεία Διεθνώς

Το **Victoria and Albert Museum (V&A)** στο Λονδίνο είναι το μεγαλύτερο μουσείο εφαρμοσμένων και διακοσμητικών τεχνών στον κόσμο. Ιδρύθηκε το 1852 και πήρε το όνομά του από τη Βασίλισσα Βικτώρια και τον Πρίγκιπα Αλβέρτο.

Το V&A έχει στην κατοχή του την εθνική συλλογή υφασμάτων και μόδας, η οποία περιλαμβάνει περισσότερα από 75.000 αντικείμενα ή ομάδες αντικειμένων, που καλύπτουν μια περίοδο άνω των 5.000 ετών, από την Προδυναστική Αίγυπτο μέχρι σήμερα.

Όλες σχεδόν οι τεχνικές υφαντικής αντιπροσωπεύονται στις συλλογές του Μουσείου, συμπεριλαμβανομένων υφαντών, κεντημάτων, δαντέλας, ταπισερί και χαλιών. Ανάμεσα στις ιδιαίτερα πλούσιες συλλογές, συγκαταλέγονται πρώιμα υφαντά από την Εγγύς Ανατολή, Ευρωπαϊκές και Κινεζικές ταπισερί, Αγγλικά μεσαιωνικά κεντήματα, Ινδικά υφάσματα και καλλιτεχνήματα χειροτεχνίας.

<https://www.vam.ac.uk/collections/textiles>

Λινός χιτώνας με στολίδια,
ύφανση ταπισερί σε μωβ
και κίτρινο μαλλί και άβαφη
λινή κλωστή.
Akhmim, Αίγυπτος 5ος
αιώνας.

Α. Φορείς και Μουσεία Διεθνώς

- Το **Musée des Tissus et des Arts Décoratifs** στη Λυών, Γαλλία, στεγάζει μια από τις μεγαλύτερες διεθνείς συλλογές υφασμάτων και έργων υφαντικής, παράλληλα με τη συλλογή έργων διακοσμητικών τεχνών. Ιδρύθηκε το 1864 και στεγάζεται σε δύο αρχοντικά του 18^{ου} αιώνα.
- Η συλλογή υφασμάτων περιλαμβάνει 2.500.000 εκθέματα και καλύπτει μια περίοδο 4.000 ετών, από την Αρχαιότητα μέχρι σήμερα, με ένα ευρύ φάσμα τεχνικών ύφανσης και υλικό από όλο τον κόσμο. Στο πλαίσιο της συλλογής παρουσιάζεται ιδιαίτερα η ιστορία της βιομηχανίας μεταξιού της Λυών.
- Αντίστοιχα, η συλλογή των έργων διακοσμητικών τεχνών περιλαμβάνει δημιουργίες από διάφορους τομείς, όπως έπιπλα, μαγιόλικά, σχέδια, κοσμήματα, έργα ζωγραφικής και γλυπτικής.
- Μετά την ανακαίνιση, που βρίσκεται σε εξέλιξη, το Μουσείο θα περιλαμβάνει προσωρινές εκθέσεις, προσωπικούς χώρους καλλιτεχνών, εργαστήρια δημιουργικής απασχόλησης, αλλά και μια ακαδημία, που θα προσφέρει τεχνογνωσία στη χειροτεχνία, ιδιαίτερα σε τέχνες σχετιζόμενες με την υφαντική, όπως στη ραπτική, τη βαφή και την εκτύπωση.

Χαλί Ισλαμικής τέχνης, εξαιρετικής ποιότητας, αντιπροσωπευτικό της ενότητας Sanguszko (από τον πρίγκιπα Roman Sanguszko), με πλουσιότατη ανοιχτόχρωμη παλέτα και μενταγιόν με ζώα, φιγούρες, αγγέλους και λογοτεχνικές σκηνές.

Α. Φορείς και Μουσεία Διεθνώς

- Το **Museum of Textiles and Industrial Traditions**, στην περιοχή Varese της Ιταλίας, δημιουργήθηκε με σκοπό τη συλλογή, τη συντήρηση και την παρουσίαση αντικειμένων, μηχανημάτων, προϊόντων και εγγράφων της τοπικής κλωστοϋφαντουργίας και άλλων τοπικών βιομηχανιών.
- Το Μουσείο ιδρύθηκε το 1997 και στεγάζεται σε ένα νεογοτθικό κάστρο με πυργίσκους, πρώην κλωστήριο του Βαμβακουργείου Carlo Ottolini, το οποίο υπήρξε ένα από τα σπουδαιότερα τοπικά εργοστάσια και αποτελεί ορόσημο της βιομηχανικής ιστορίας της πόλης.
- Το Μουσείο εκθέτει ποικιλία αργαλειών και εργαλείων, αφηγείται την ιστορία κατασκευής των υφασμάτων, τα διάφορα στάδια και τις τεχνικές παραγωγής, βαφής και εκτύπωσης. Ο επισκέπτης μπορεί να αγγίξει τα νήματα και υφάσματα σε κάθε στάδιο και τέλος να θαυμάσει από δείγματα υψηλής ραπτικής, νυφικά και είδη προικός μέχρι στολές αστροναυτών και καθισμάτων Formula 1.

Αργαλειοί και εργαλεία για τη νηματοποίηση, την ύφανση και την εκτύπωση υφασμάτων.

Α. Φορείς και Μουσεία Διεθνώς

- Το **Musée de l' Industrie** στη Γάνδη, Βέλγιο, είναι ένα σύγχρονο Μουσείο, που επιδιώκει να ζωντανέψει το βιομηχανικό παρελθόν. Το ίδιο το Μουσείο στεγάζεται σε ένα εντυπωσιακό πρώην Βαμβακόμυλο, ένα από τα πολλά παλαιά εργοστάσια, καθώς, πριν από εκατό χρόνια, η Γάνδη ήταν ακόμα μια πολυσύχναστη βιομηχανική πόλη.
- Πρόκειται για ένα «ζωντανό» Μουσείο, καθώς ο επισκέπτης ανακαλύπτει τις αφηγήσεις βιοτεχνών και εργατών, μεταξύ άλλων και υφαντουργών, που περιγράφουν πώς οι νέες εφευρέσεις άλλαξαν τη ζωή τους με τα χρόνια. Ακούγονται, επίσης, ιστορίες από τυπογράφους, λιθογράφους, γραφίστες στον κλάδο της τυπογραφίας, από το 1750 μέχρι σήμερα.
- Αφηγούνται επίσης την εξέλιξη της υφαντουργίας, τους τρόπους κατασκευής υφασμάτων τότε και τώρα, μηχανήματα, τεχνικές, διαδικασίες, παραδοσιακά και σύγχρονα εναλλακτικά υλικά.
- Το Μουσείο καλλιεργεί, επίσης, ειδικά φυτά που περιέχουν φυσικές χρωστικές που μπορούν να χρησιμοποιηθούν για τη βαφή υφασμάτων.

Β. Ιδρύματα, Σύλλογοι και Οργανισμοί στην Ελλάδα

- ✓ Πρωτοποριακό έργο επιτελεί η **Αποστολή “Πηνελόπη Gandhi”**, η οποία ξεκίνησε πριν από 20 χρόνια από το «Πανεπιστήμιο των Ορέων», έναν μη κερδοσκοπικό οργανισμό του Πανεπιστημίου Κρήτης, με στόχο να διασώσει την υφαντική από τη λήθη και να αναβιώσει τις παραδοσιακές της τεχνικές.
- ✓ Η πρωτοβουλία επικροτήθηκε από πολλούς νέους, που επιθυμούσαν να επιστρέψουν στις παραδοσιακές τέχνες, να δημιουργήσουν και να καμαρώσουν τα έργα τους, να νιώσουν ότι αξιοποιούν και συνεχίζουν την παράδοση, αλλά και ότι αποτελούν μέλη μιας κοινότητας, την οποία ενώνει η κοινή δημιουργία.
- ✓ Παλιοί υφαντές επέστρεψαν στους αργαλειούς τους και διδάσκουν τους νέους. Η ομάδα καταγράφει τον πλούτο της υφαντικής, έχει δημιουργήσει Σχολές, έχει αναπτύξει οικονομίες μικρής κλίμακας και νέες μορφές οικοτεχνίας, παράγει και επεξεργάζεται λινάρι, μαλλί και μετάξι, αλλά και εμπορεύεται διεθνώς, πιστοποιημένα υφάσματα που απεικονίζουν τη Μινωική τέχνη.

Β. Ιδρύματα, Σύλλογοι και Οργανισμοί στην Ελλάδα

- ✓ Στη σημερινή περίοδο οικονομικής κρίσης, το έργο αυτό αποτελεί μια διέξοδο και προσφέρει στους νέους τη δυνατότητα να επιστρέψουν στην τοπική παραγωγή και οικονομία.
- ✓ Η **Αποστολή “Πηνελόπη Gandhi”** έχει λάβει την επωνυμία της, αφενός από την *Πηνελόπη*, υφάντρια και βασίλισσα στο Ομηρικό Έπος, η οποία ύφαινε και ξήλωνε περιμένοντας την επιστροφή του Οδυσσέα, αφετέρου δε, από τον *Μαχάτμα Γκάντι*, που προωθούσε την ιδέα της ανεξαρτησίας της Ινδίας, μέσω της εγχώριας παραγωγής υφασμάτων.
- ✓ Η Αποστολή διοργανώνει θεματικές Εκδηλώσεις και διαδραστικές Εκθέσεις σε όλη την Ελλάδα. Προσεγγίζει ακόμα και παιδιά σχολικής ηλικίας, καθώς έχει καταφέρει να εντάξει την υφαντική στη Μέση και Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση ως μάθημα επιλογής.

www.panoreon.gr/en/gandhi/identity; <http://www.panoreon.gr/en/article-penelope-gandhi/pg-amh-gr.html>

Β. Ιδρύματα, Σύλλογοι και Οργανισμοί στην Ελλάδα

Σύλλογος Εκπαιδεύσεως Νεανίδων - Ιστορικό Υφαντουργείο

1872, ιδρύεται ο “Σύλλογος Κυριών υπέρ της γυναικείας παιδείσεως” με ΒΔ.

1914, αναγνωρίζεται το καταστατικό του απόφαση του Πρωτοδικείου Αθηνών και έκτοτε τροποποιείται το 1958, 1972, 1994, 2001 και 2012. Σκοπός της ίδρυσης του είναι η απασχόληση και η εκπαίδευση απόρων γυναικών. Πρώτη μέριμνα, η δημιουργία Εργαστηρίου χειροτεχνημάτων. Συν τω χρόνω αναπτύσσεται με τμήματα ραπτικής, δαντέλας, μεταξωτών και βαμβακερών υφασμάτων, ταπητουργίας. Παράλληλα εκπαιδεύει νέα κορίτσια για να στελεχώσουν το Εργαστήριο.

1875, κατάρτιζει νοσηλεύτριες στο Νοσοκομειακό Εκπαιδευτήριο του Συλλόγου για κατ’ οίκον νοσηλεία, μέχρι το 1884 οπότε αρχίζει να λειτουργεί το Νοσοκομείο Ευαγγελισμός.

1890, ιδρύεται το Πρότυπον Ελληνικόν Παρθεναγωγείον.

1906, δημιουργείται Ταμείο Συντάξεων του προσωπικού.

1946, ιδρύεται η Μέση Αστική Σχολή και αργότερα το Εργαστήριο Ελευθέρων Σπουδών Ανδρέας Συγγρός.

Το **1894** ο Γρηγόριος Ξενόπουλος αναφέρεται εκτενώς στο έργο του Συλλόγου Κυριών (“Νέα Ελλάς”), ενώ σχετικό λήμμα υπάρχει και στο 12τομο “Εγκυκλοπαιδικόν Λεξικόν” του Ελευθερουδάκη και στην 24τομο “Μεγάλη Εγκυκλοπαίδεια” του Πυρσού.

Β. Ιδρύματα, Σύλλογοι και Οργανισμοί στην Ελλάδα

- Το **Χαροκόπειο Εργαστήριο Κεφαλονιάς** είναι ένα ίδρυμα μη κερδοσκοπικό που δημιουργήθηκε από τον Κεφαλονίτη Παναγή Χαροκόπο το 1911.
- Λειτουργήσε με την αρχική του μορφή ως το 1940. Σκοπό τους Χαροκόπου για την δημιουργία αυτού του Εργαστηρίου ήταν οι γυναίκες να διδάσκονται τέχνες που θα τους εξασφάλιζε μία καλύτερη ζωή. Άλλωστε, υπάρχει και σήμερα στο Χαροκόπειο Εργαστήριο ένας παραδοσιακός αργαλειός.
- Με την σημερινή του μορφή το Χαροκόπειο λειτουργεί από το 1975.
- Οι Ωρες Λειτουργίας του είναι 8 π.μ. με 12 μεσημέρι, από Δευτέρα ως Παρασκευή, στην διεύθυνση Χαροκόπου 60 στο Αργοστόλι.

<https://ekefalonias.gr/mathainontas-tin-techni-tis-kentitikis-sto-charokopeio-ergastirio/>

<https://el-gr.facebook.com/people/%CE%A7%CE%91%CE%A1%CE%9F%CE%9A%CE%9F%CE%A0%CE%95%CE%99%CE%9F-%CE%95%CE%A1%CE%93%CE%91%CE%A3%CE%A4%CE%97%CE%A1%CE%99%CE%9F-%CE%9A%CE%95%CE%A6%CE%91%CE%9B%CE%9B%CE%97%CE%9D%CE%99%CE%91%CE%A3/100057813933752/>

Β. Ιδρύματα, Σύλλογοι και Οργανισμοί στην Ελλάδα

- Η **Ριζάρειος Χειροτεχνική Σχολή Μονοδενδρίου** ιδρύθηκε το 1979, με σκοπό την εκπαιδευτική, πολιτιστική καθώς και κοινωνική ανάπτυξη της περιοχής του Ζαγορίου, γενέτειρας των μεγάλων Εθνικών Ευεργετών Μάνθου και Γεωργίου Ριζάρη.
- Σκοπός της Σχολής είναι η διατήρηση των παραδοσιακών τεχνών, που σήμερα τείνουν να εξαφανιστούν. Παράλληλα, όμως, στοχεύει να δώσει στα κορίτσια της ευρύτερης περιοχής επαγγελματική κατάρτιση, σε μία εποχή όπου η ανεύρεση εργασίας είναι ιδιαίτερα δύσκολη. Έτσι το όραμα των αείμνηστων αδελφών Ριζάρη υλοποιείται καθημερινά.
- Το 1837 ο Γεώργιος Ριζάρης ήρθε στην Αθήνα και συνέταξε τη διαθήκη του, βάσει της οποίας πραγματοποιήθηκαν τα σχέδια των δύο αδελφών για την ίδρυση της ομώνυμης Εκκλησιαστικής Σχολής, η οποία στην εποχή της, μαζί με το Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο, τη Σχολή Ευελπίδων και το Αρσάκειο, αποτελούσαν τα μεγαλύτερα εκπαιδευτικά ιδρύματα της χώρας μας.

<https://rizarios.eu/xeirotexniki-sxoli/>

Β. Ιδρύματα, Σύλλογοι και Οργανισμοί στην Ελλάδα

- Σε τοπικό, αλλά και διεθνές επίπεδο, πολυάριθμοι οργανισμοί, σύλλογοι, συντεχνίες και δίκτυα επιδιώκουν να φέρουν σε επαφή επαγγελματίες και ερασιτέχνες υφαντές, τεχνίτες πλεκτικής, κροσέ και άλλων μορφών χειροτεχνίας που σχετίζονται με νήματα. Σε κάθε χώρα, υπάρχουν κατάλογοι, διαθέσιμοι για όσους ενδιαφέρονται να ζητήσουν συμβουλές και να συμμετάσχουν σε μαθήματα και εκδηλώσεις. Μέσω του Διαδικτύου, μπορεί κανείς να ανακαλύψει έναν μεγάλο αριθμό ομάδων και συλλόγων που ασκούν την τέχνη, παρέχουν καθοδήγηση και συμβουλές μέσω του Διαδικτύου και οργανώνουν σεμινάρια και εργαστήρια.
- Παράδειγμα Ελληνικού Συλλόγου Υφαντικής Τέχνης, είναι ο Σύλλογος **Ηλακάτεια**, με έδρα την Αθήνα. Υπάρχουν επίσης Κέντρα που παρέχουν εξειδικευμένα σεμινάρια γνωστικής εκπαίδευσης, όπως το **KalliPratto**, το Εργαστήρι Σύγχρονης Τέχνης **Το Σπίρτο** και ο **Notios** Χώρος Τέχνης και Δράσης, καθώς και Κέντρα Ενδυνάμωσης Δεξιοτήτων για άτομα με ειδικές ανάγκες, όπως τα **Μαργαρίτα** και **Θεοτόκος**. Η πλειονότητα των υφαντικών συλλόγων και εκπαιδευτικών κέντρων λειτουργούν υπό την αιγίδα των Δήμων ή της Εκκλησίας.

<https://www.facebook.com/Ηλακάτεια-Σύλλογος-Ελληνικής-Υφαντικής-Τέχνης>

www.notios.gr <https://margaritafoundation.net> www.theotokos.gr

www.kallipratto.gr <https://www.tospirto.com>

Β. Ιδρύματα, Σύλλογοι και Οργανισμοί στην Ελλάδα

- Παράδειγμα Ελληνικού πολιτιστικού ιδρύματος, που βοηθά στη διατήρηση και ανάδειξη των παραδοσιακών τεχνών, είναι το **Πολιτιστικό Ίδρυμα της Τράπεζας Πειραιώς**.
- Στο πλαίσιο της προστασίας της εθνικής πολιτιστικής κληρονομιάς και της υποστήριξης των τοπικών κοινωνιών, το Ίδρυμα διατηρεί, μεταξύ άλλων, ένα *Μουσείο Μεταξιού* στο Σουφλί. Εκεί παρουσιάζονται όλες οι φάσεις και τα στάδια της προβιομηχανικής σηροτροφίας και υφαντικής του μεταξιού και συγκεκριμένα, οι διαδικασίες κατά τις οποίες, το νήμα από το κουκούλι κλώθεται / ξετυλίγεται, βάφεται και υφαίνεται. Εκτίθενται επίσης μοναδικές στολές και αξεσουάρ τοπικών ενδυμασιών, καθώς και εντυπωσιακές στολές Κινεζικής όπερας.
- Το *Μουσείο Μεταξιού* διοργανώνει περιοδικές Εκθέσεις, σχετικές πολιτιστικές Δραστηριότητες, καθώς και Εκπαιδευτικά Προγράμματα για μαθητές Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης.
- Το Ίδρυμα διατηρεί Ιστορικό Αρχείο και Βιβλιοθήκη, ενώ διεξάγει Ερευνητικό και Εκδοτικό έργο και διοργανώνει πολιτιστικές και επιστημονικές Εκδηλώσεις.

Γ. Μουσεία στην Ελλάδα

- Τα μουσεία έχουν, εξ ορισμού, κύριο ρόλο στη συλλογή, τη συντήρηση, τη μελέτη, την ερμηνεία και, τέλος, στην παρουσίαση στο κοινό, αντικειμένων, δειγμάτων και εγγράφων, τα οποία αποτελούν καλλιτεχνικά, επιστημονικά και ιστορικά τεκμήρια.
- Ωστόσο, εκτός από τον εμπλουτισμό των συλλογών τους, προσπαθούν επίσης να συγκεντρώσουν το ενδιαφέρον του κοινού και να αναδείξουν τις αξίες που μεταφέρει η συλλογή τους.
- Για τον λόγο αυτό, οργανώνουν επίσης εργαστήρια, εκπαιδευτικά προγράμματα, εκδηλώσεις και επεξεργάζονται σχέδια δραστηριοτήτων, για να αυξήσουν την ευαισθητοποίηση του κόσμου και τη συμμετοχή του.

Γ. Μουσεία στην Ελλάδα

- Ένα μουσείο ιδιαίτερης σημασίας για τη λαϊκή παράδοση είναι το **Μουσείο Νεότερου Ελληνικού Πολιτισμού**, που ιδρύθηκε το 1918.
- Σκοπός του είναι να εκθέσει τις συλλογές του, όχι μόνο με γνώμονα την αισθητική, αλλά ως αντανάκλαση της ελληνικής κοινωνικής, οικονομικής και ιδεολογικής ζωής σε διάφορες χρονικές περιόδους.
- Τα τεκμήρια, επομένως, εξετάζονται μέσα σε ένα ιστορικό πλαίσιο, με επίκεντρο τις συνθήκες ζωής και τις φιλοδοξίες των ανθρώπων που τα δημιούργησαν.
- Η συλλογή του από υφαντά και άλλα είδη λαϊκής χειροτεχνίας καλύπτει γεωγραφικά ολόκληρη την Ελλάδα.
- Το Μουσείο διαθέτει επίσης Βιβλιοθήκη, Αρχείο φωτογραφιών και πολυμέσων, διεξάγει ερευνητικό και εκδοτικό έργο και οργανώνει εκπαιδευτικά προγράμματα, εργαστήρια και δραστηριότητες για άτομα όλων των ηλικιών.

Γ. Μουσεία στην Ελλάδα

- Ένα άλλο σημαντικό εθνογραφικό μουσείο είναι το **Πελοποννησιακό Λαογραφικό Ίδρυμα**, που ιδρύθηκε πριν από 47 χρόνια.
- Οι συλλογές του αριθμούν περ. 50.000 αντικείμενα, τα οποία σχετίζονται με τον σύγχρονο πολιτισμό, μεταξύ των οποίων και μεγάλο αριθμό στολών.
- Στεγάζει επίσης έκθεση για την παραγωγή, την επεξεργασία διαφορετικών φυσικών ινών, τη βαφή νημάτων, την κατασκευή υφασμάτων λωρίδων και χειροποίητων αργαλειών διαφόρων τύπων, νερόμυλους, ράψιμο, κέντημα, πλεκτά, δαντέλες και στάμπες, καθώς και για την προετοιμασία του γάμου και της προίκας, καλύπτοντας για όλα αυτά, την περίοδο από το 1835 έως το 1945.
- Το Ίδρυμα επιτελεί ερευνητικό και εκδοτικό έργο, καθώς επίσης, διοργανώνει σεμινάρια και συναφείς δραστηριότητες.

<https://pli.gr>

Αριστερά: «Αντερί», επενδύτης από κίτρινο ταφτά. Τουρκία, 19^{ος} αι.
Δεξιά: Νυφική φορεσιά από το Στεφανοβίκι Μαγνησίας, αρχές 20^{ού} αι.

Γ. Μουσεία στην Ελλάδα

- Η υφαντική έχει επίσης κεντρικό ρόλο στο **Μουσείο Λαϊκής Τέχνης Μετσόβου**, που λειτουργεί από το 1955.
- Είναι ένα παλιό αρχοντικό της τοπικής αριστοκρατίας, που εκθέτει πολύτιμα αντικείμενα της οικογένειας και εκτενείς συλλογές, παρουσιασμένες στον φυσικό τους χώρο, με τη φιλοσοφία του «ανοιχτού μουσείου».
- Ανάμεσα στα αντικείμενα ιστορικής σημασίας για το έθνος, όπως όπλα και ξίφη της Ελληνικής Επανάστασης του 1821, εκτίθεται επίσης μεγάλη ποικιλία ενδυμάτων, χρυσοκέντητες σέλες, αργαλειοί και περίτεχνα υφαντά.

metsovomuseum.gr/folk-art-museum

Γ. Μουσεία στην Ελλάδα

Το **Μουσείο Ιστορίας της Ελληνικής Ενδυμασίας** του Λυκείου Ελληνίδων λειτουργεί από το 1988, με κοστούμια που έχουν συλλεχθεί από το 1911. Δημιουργήθηκε από μια ομάδα Ελληνίδων, οπαδών ενός ρομαντικού κινήματος με σκοπό την “επιστροφή στις ρίζες”.

Σκοπός του είναι η συλλογή, η συντήρηση, η μελέτη και η προβολή της ιστορίας της ελληνικής τοπικής φορεσιάς. Πρόκειται, επομένως, για ένα θεματικό μουσείο που περιλαμβάνει περίπου 25.000 αντικείμενα, κυρίως αυθεντικές τοπικές ενδυμασίες και κοσμήματα του ιστορικού ελληνικού χώρου (τέλη 19^{ου} - αρχές 20ού αιώνα), αντίγραφα μινωικών, αρχαϊκών και βυζαντινών ενδυμάτων, καθώς και 23 πορσελάνινες κούκλες ντυμένες με παραδοσιακές ενδυμασίες.

<https://lykeionellinidon.com/>

<https://lykeionellinidon.com/mousio-istorias-tis-ellinikis-endymasias-dimokritou-7-kolonaki/>

http://odysseus.culture.gr/h/1/gh151.jsp?obj_id=3380

Γ. Μουσεία στην Ελλάδα

Ένα άλλο μουσείο με αξιόλογη συλλογή είναι το **Εθνολογικό Μουσείο Θράκης**, το οποίο διαθέτει 5.000 αντικείμενα, αρχειακό φωτογραφικό υλικό και 3.700 βιβλία. Από αυτά όλα, εκτίθενται μόνο 500 αντικείμενα. Μεταξύ των θεμάτων που παρουσιάζονται, είναι η τοπική υφαντική και ένδυση, καθώς η παραγωγή υφασμάτων έπαιξε σημαντικό ρόλο στην οικονομική και πολιτιστική ζωή της περιοχής από τον 18^ο έως τον 20^ο αιώνα. Αξιοσημείωτο είναι, ότι στη Θράκη εξακολουθεί να γίνεται επεξεργασία μαλλιού στο πλαίσιο του νοικοκυριού.

Σκοπός του μουσείου είναι να εξετάσει σε βάθος πώς η σύγχρονη ζωή συνδέεται με την παραδοσιακή. Διενεργεί επίσης ερευνητικό και εκδοτικό έργο, σεμινάρια, διαλέξεις, εκπαιδευτικά προγράμματα και εργαστήρια.

<https://emthrace.org>

Δ. Βιβλιογραφικές πηγές

Πληροφόρηση υφίσταται σε μεγάλη έκταση, μέσα από έντυπα και ψηφιακά μέσα, τα οποία αφηγούνται το ιστορικό υπόβαθρο της υφαντικής τέχνης, αναλύουν την οικονομική εξέλιξη, παραθέτουν στατιστικά δεδομένα της κλωστοϋφαντουργίας, αποκαλύπτουν τα μυστικά της υφαντικής και παρουσιάζουν δείγματα έργων της υφαντικής τέχνης.

Ακολουθούν κάποιοι τίτλοι βιβλίων, που χρησιμοποιήθηκαν κατά την ετοιμασία του υλικού του προγράμματος :

- Γεωργιτσογιάννη, Ε., Παντουβάκη, Σ., 2011. *Ιστορία της Ενδυμασίας. Ο Δυτικός κόσμος και η Ελλάδα από τους προϊστορικούς χρόνους ως την Αναγέννηση*. Αθήνα: Διάδραση
- Γεωργόπουλος, Δ., 1999. *Η ελληνική λαϊκή τέχνη. Ο λαϊκός μας πολιτισμός. Αρχιτεκτονική, υφαντική*. Αθήνα: Αυτοέκδοση. .
- Γκίκας, Γ., 1985. *Η ζωή και η τέχνη των Σαρακατσάνων και το μουσείο τους στις Σέρρες*. Αθήνα: ΕΟΜΜΕΧ.

Δ. Βιβλιογραφικές πηγές

- Ινστιτούτο Οικονομικών & Βιομηχανικών Ερευνών (IOBE), 1990. *Ευρωπαϊκή Ενοποίηση και Κλωστοϋφαντουργία*. Αθήνα.
- Κάτσου, Γ. Χ. και Ιωάννου Χρ., 1986. *Θέματα Προγραμματισμού. Διερεύνηση αναπτυξιακών δυνατοτήτων. Κλωστοϋφαντουργία, ένδυση*. Αθήνα: Κέντρο Προγραμματισμού και Οικονομικών Ερευνών.
- Κέντρο Προγραμματισμού και Οικονομικών Ερευνών, 1989. *Μικρομεσαίες Μεταποιητικές Επιχειρήσεις (ΜΜΕ)*. Αθήνα.
- Κυριακίδου - Νέστορος, Ά., 1965. *Τα υφαντά της Μακεδονίας και της Θράκης*. Αθήνα: Εθνικός Οργανισμός Ελληνικής Χειροτεχνίας.
- Κοκκολάκη, Μ., 2018. *Εξυφαίνοντας την παράδοση, Η παραδοσιακή υφαντική ως ποιητική των γυναικών στο Επάνω Μεράμπελλο*. Αθήνα: Καλλιγράφος
- Μαντζάνα, Α., Τσιμπαλάκη, Μ., 2009. *Η παραδοσιακή υφαντική των Κυκλάδων, πτυχιακή εργασία, ΠΑΔΑ*. Διαθέσιμο στο: <http://oceanis.lib.puas.gr/xmlui/handle/123456789/1768>

Δ. Βιβλιογραφικές πηγές

- Λάμπρου, Α., 2017 *Ο Αργαλειός στη Σκύρο. Καταγραφές μαρτυριών παλαιών υφασμάτων*. Αθήνα: Ακαδημία Αθηνών.
- Πανταζής, Σ., Γ., 1984. *Παραδοσιακές οικοτεχνίες - Βιοτεχνίες στην επαρχία Ολυμπίας*. Αθήνα: Σύνδεσμος Νέων Ανδρίτσαινας.
- Παπαδάκη, Ε., 1965. *Πληροφορίες και σχέδια από τα υφαντά και τα κεντήματα*. Θεσσαλονίκη: Δήμος Θεσσαλονίκης.
- Παπαντωνίου, Ι. 2000. *Η Ελληνική Ενδυμασία από την αρχαιότητα έως τις αρχές του 20ού αιώνα*. Αθήνα: Εμπορική Τράπεζα Ελλάδος.
- Πολυμέρου- Καμηλάκη, Α. (επιμ.), 2020. *Αγγελική Χατζημιχάλη*, Αθήνα: Ίδρυμα της Βουλής των Ελλήνων
- Ρόκου, Β., 1989. *Η υφαντική οικιακή βιοτεχνία στο Μέτσοβο 18ος αι.- 20ος αι*. Ιωάννινα : Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων.

Δ. Βιβλιογραφικές πηγές

- Τζαχίλη, Ί., 1997. *Υφαντική και Υφάντρες στο Προϊστορικό Αιγαίο 2000 - 1000 π.Χ.* Κρήτη: Εκδόσεις Πανεπιστημίου Κρήτης.
- Τσαμπάσης, Π., 1941. *Η Υφαντική Οικοτεχνία.* Αθήνα: Αυτοέκδοση.
- Χατζημιχάλη, Α., 2010. *Σαρακατσάνοι.* Αθήνα: Ίδρυμα Αγγελικής Χατζημιχάλη
- Χατζημιχάλη, Α., 1983. *Η Ελληνική Λαϊκή Φορεσιά,* Αθήνα: Μέλισσα, 2 τόμοι
- Grant Thornton. 2013. *Ελληνικές επιχειρήσεις & οι επιπτώσεις της οικονομικής κρίσης ανά κλάδο. Χρηματοοικονομική παρουσίαση περιόδου 2008-2012.* Αθήνα.
- Van Steen, C. & Λυκιαρδοπούλου, Ε., 2006. *Με στημόνι και υφάδι. Υφαντά και φορεσιές από το Μέτσοβο.* Αθήνα: Εκδόσεις Καπόν.
- Wace, A. & Thompson, M., 2009. *Οι νομάδες των Βαλκανίων. Περιγραφή της ζωής και των εθίμων των Βλάχων της Βόρειας Πίνδου.* Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις αδελφών Κυριακίδη.